

Válságkezelési eszközök alkalmazása

A koronavírus-járvány gazdasági hatásaira adott vállalati reakciók

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) friss elemzésében a hazai vállalkozások koronavírus-járvány gazdasági hatásaira adott reakcióit, válságkezelési eszközeit vizsgáljuk. Az elemzésünkben szereplő adatok a GVI legfrissebb féléves konjunktúrafelvételéből származnak: 2020 áprilisában összesen 2891 hazai vállalkozást kérdeztünk meg a témában.¹

Kérdőívünkben arra kértük a válaszadókat (N=1862–2260), mondják meg, melyek azok a válságkezelési eszközök, melyeket már alkalmaznak, melyek azok, melyeket még nem alkalmaznak, de a jövőben tervezik, és melyek azok, melyeket sem most, sem a későbbiekben nem szeretnének alkalmazni. A felsorolt 29 eszközt a könnyebb átláthatóság érdekében külön csoportokba osztottuk, ezek a likviditás javítását, a kiadások csökkentését, a piaci pozíciók stabilizálását, javítását, átalakítását és az üzleti szolidaritást célzó, valamint az egyéb alkalmazkodási lépéseket tartalmazták.

Vizsgálatunk alapján mindenekelőtt megállapítható, hogy a válaszadók mentális térképén is hasonlóan szerveződtek az imént felsorolt blokkok, hiszen jól kirajzolódik a közöttük kialakult sorrend. A válságkezelési stratégiák közül kiemelkedik a kiadások csökkentése, ezt követi sorrendben a likviditás javítása, az üzleti szolidaritás és a piaci pozíciók stabilizálása, javítása, átalakítása,

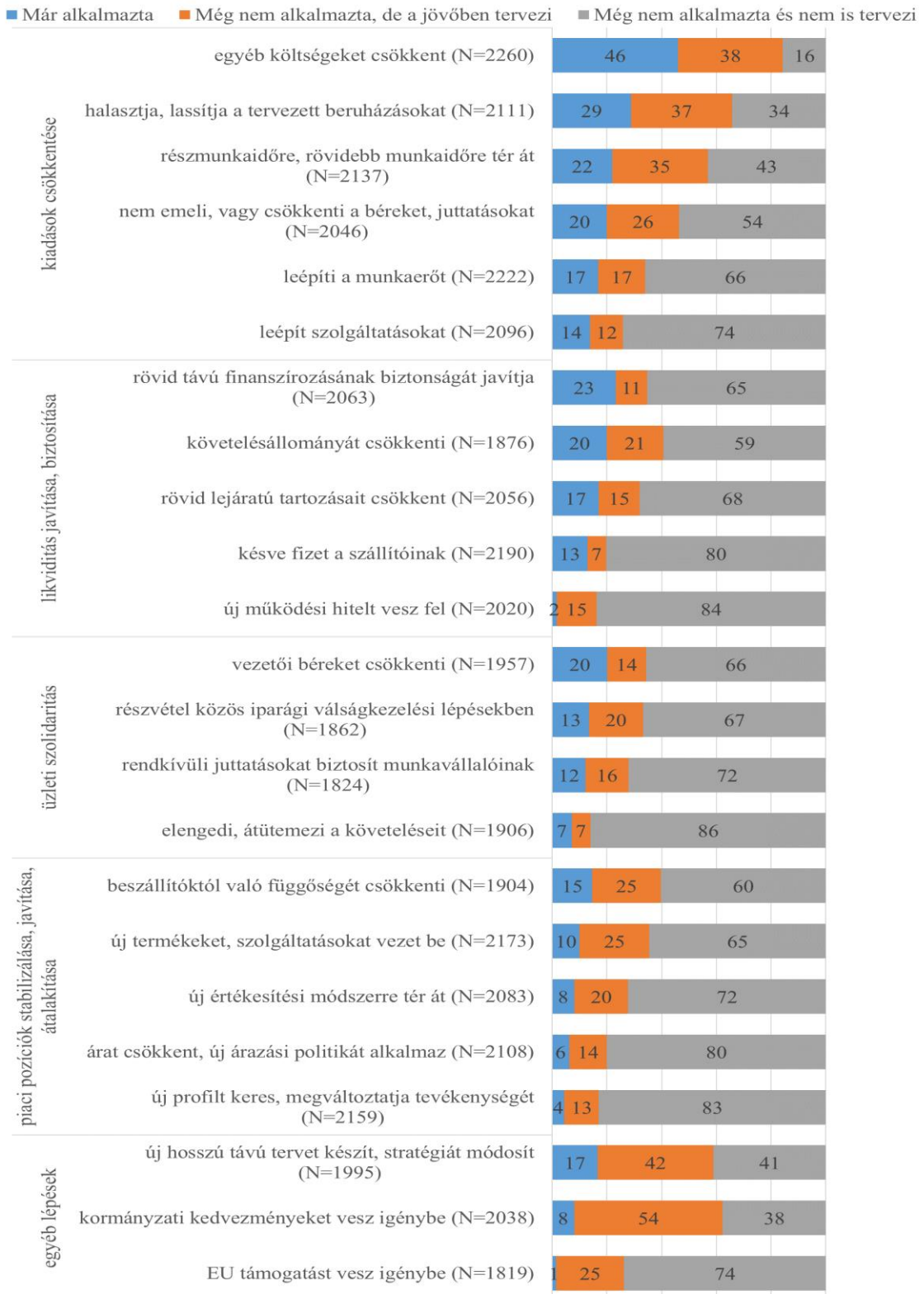
ami egyértelműen jelzi, hogy a vállalkozások a gyors eredményeket ígérő, tűzoltó-jellegű intézkedéseket lépték meg elsőként.

Az öt leggyakoribb, már alkalmazott eszköz az egyéb, máshova nem sorolható költségek csökkentése (46 százalék), a beruházások lassítása és halasztása (29 százalék), a részmunkaidő vagy rövidített munkaidő bevezetése (22 százalék), a rövid távú finanszírozás biztonságának javítása például banki hitelek meghosszabbításával, hitelfizetési moratórium kihasználásával (23 százalék), valamint a bérek és juttatások emelésének halasztása, esetleg csökkentésük (20 százalék).¹ Ezen válságkezelő eszközök kiemelt szerepét mutatja az is, hogy a rövid távú finanszírozás biztosításának kivételével mindegyik esetben magas volt az aránya azoknak is, akik ugyan a válaszadáskor még nem alkalmazták, de a jövőben tervezték végrehajtani/bevezetni ezeket az intézkedéseket (26–38 százalék).

¹ Szintén a válaszadók 20 százaléka jelölte meg a követelésállomány csökkentését és a vezetői bérek csökkentését, de ezeknél az intézkedéseknél

kevesebben voltak azok, akik a jövőbeni alkalmazást jelölték meg (21 és 14 százalék).

1.ábra: Válságkezelő eszközök alkalmazása a koronavírus-járvány gazdasági hatásaira a hazai vállalkozások körében, százalék

Forrás: GVI, 2020

Az 1–9 fős kisvállalkozások esetében az egyéb költségek csökkentése (51 százalék), a beruházások elhalasztása vagy lassítása (38 százalék), a vezetői bérek csökkentése (32 százalék), a részmunkaidő bevezetése (27 százalék) és a rövid lejáratú tartozások csökkentése (20 százalék) a leggyakoribb, már a vizsgálat időpontjában alkalmazott intézkedés. A 10–49 fős cégek esetében szintén az első öt között találjuk az egyéb költségek csökkentését (45 százalék), a beruházások elhalasztását vagy lassítását (32 százalék), a vezetői bérek csökkentését (28 százalék) és a részmunkaidő bevezetését (27 százalék), de körükben kiemelkedően magas arányt ért el a rövid távú finanszírozás biztonságának javítása is (31 százalék). Az 50–249 fős vállalatok esetében az egyéb költségek csökkentése közelítette meg az 50 százalékot (47 százalék), egynegyedük alkalmazta a rövid távú finanszírozás biztonságának javítását (26 százalék), valamint körülbelül minden ötödik válaszó próbálta a beszállítóktól való függőségét csökkenteni például a szerződések újratárgyalásával (22 százalék), a követelésállományát csökkenteni (21 százalék) és bevezetni a részmunkaidőt (21 százalék). A 250 fő feletti nagyvállalatok 44 százaléka csökkentette az egyéb költségeket, 26 százaléka lassította vagy halasztotta a beruházásait, 21–21 százaléka igyekezett javítani a rövid távú finanszírozásának biztonságát és csökkentette vagy fagyasztotta be a béreket, valamint 18–18 százalékuk csökkentette a követelésállományát és tért át a részmunkaidőre. Jól látható tehát, hogy összességében a nagyobb foglalkoztatotti létszámmal működő vállalkozások kisebb arányban kényszerültek válságkezelő intézkedések bevezetésére.

A hazai vállalkozások válságkezelését gazdasági ágazatonként vizsgálva az látható, hogy a kereskedelem és az egyéb szolgáltatás területén működő vállalatok élnek az átlagosnál gyakrabban a felsorolt válságkezelő eszközökkel. A kereskedelmi cégek az átlagosnál jelentősen nagyobb arányban a részmunkaidős foglalkoztatást (30 százalék) vezették be, de magas arányt ért el az egyéb költségek csökkentése (49 százalék), a beruházások elhalasztása vagy lassítása (31 százalék) és a rövid távú finanszírozás biztonságának javítása (25 százalék) is. A szolgáltatást végző vállalkozások 53 százaléka csökkentette az egyéb költségeket, 35 százaléka lassította vagy halasztotta el a beruházásokat, 30 százaléka vezette be a részmunkaidőt, valamint 27 százaléka csökkentette vagy fagyasztotta be a munkavállalói béreket, juttatásokat. Emellett mind a kereskedelmi, mind az egyéb szolgáltatást végző vállalkozások magas arányban csökkentették a vezetői béreket is, előbbiek 25 százaléka, utóbbiak 32 százaléka. Az ipari és az építőipari cégek összességében kisebb arányban mondták azt, hogy éltek valamely válságkezelő intézkedéssel: az egyéb költségeket 41 és 34 százalékuk csökkentette, a beruházásaikat 23–23 százalékuk lassította vagy halasztotta el, a rövid távú finanszírozás biztonságának javítását 22 és 21 százalékuk kísérelte meg, valamint 17–17 százalékuk csökkentette a követelésállományát. Emellett az ipari cégek 17 százaléka csökkentette vagy fagyasztotta be a béreket, és az építőipari cégek 21 százaléka csökkentette a függőségét a beszállítóktól.

Összességében az öt legritkábban alkalmazott eszköz a követelések elengedése vagy

GHT 2020. június

átütemezése (7 százalék), az árak csökkentése (6 százalék), a cég profiljának átalakítása (4 százalék), a működési hitel felvétele (2 százalék), valamint az EU támogatásainak igénybevétele (1 százalék). Utóbbi esetében meg kell említeni, hogy ugyanakkor kiemelkedően magas azoknak az aránya (25 százalék), akik a jövőben élnének ezzel a lehetőséggel – hasonlóan a kormányzati kedvezményekhez, melyekkel a válaszadók 8 százaléka élt a válaszadás időpontjáig, de további 54 százalékuk tervez velük a jövőben. A kereskedelmi és az egyéb szolgáltatást végző cégek erőteljesebb kitettségét a koronavírus-járvány okozta gazdasági hatásoknak az is mutatja, hogy mind az

árcsökkentést (7–7 százalék), mind a követelések elengedését, átütemezését (12, illetve 8 százalék) az átlagosnál nagyobb arányban lépték meg. Ugyanez elmondható az 1–9 fős és a 10–49 fős vállalkozásokra is: esetükben az árcsökkentést 12 és 10 százalékuk, a követelések átütemezését vagy elengedését pedig 9–9 százalékuk alkalmazta.

Végül érdemes még megemlíteni, hogy a válaszadók mindössze 17 százaléka rendelkezett a felmérés készítésekor új hosszú távú tervvel, 42 százalékuk viszont úgy nyilatkozott, hogy a későbbiekben tervez egy új stratégia kidolgozásával.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(június)	6,4%	6,6%	6,3%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(június)	45,2	44,6	36,6
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(június)	86,2	91,4	79,7
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(június)	77,8		59,9
USA	Munkanélküliségi ráta	(június)	11,1%	12,3%	13,3%
	CB fogyasztói bizalmi index	(június)	98,1	91,8	85,9
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(június)	49,8	49,6	39,8
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(június)	50,9	50,4	50,6

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

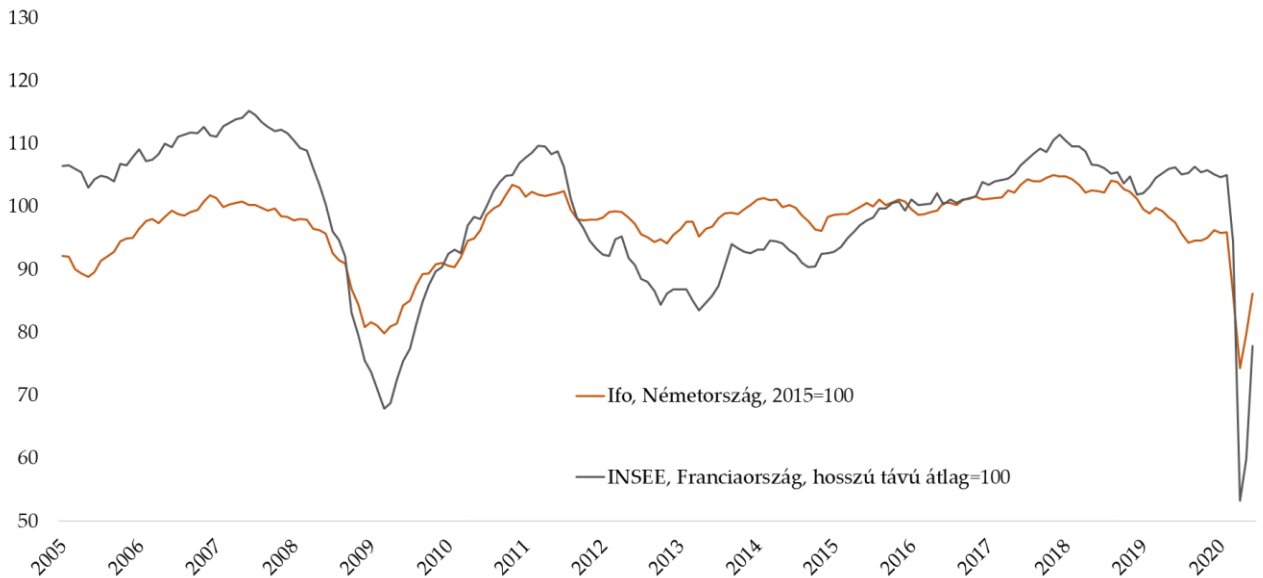
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke növekedést mutatott az előző hónaphoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző időszakhoz képest ugyancsak növekedett. Németországban a munkanélküliség aránya javult, habár kisebb mértékben, mint ahogy azt a várakozások előrejelezték. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index értéke nőtt az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke az nagy mértékben nőtt, jobban teljesítve a vártnál. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke jelentősen nőtt, a várakozásokkal összhangban. A munkanélküliek aránya csökkent. A kínai beszerzési index értéke az előző periódushoz képest majdhogynem változatlan maradt.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2020. június

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Bacsák Dániel, elemző, GVI

Csányi Veronika, elemző, GVI

Horváth Ágoston, elemző, GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina

ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2020. június, Budapest

2020-07-14